

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РИСУНОК

для студентів

спеціальності

освітньо-професійної програми

освітньо-професійного ступеня

022 Дизайн

Графічний дизайн

фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

Розробники: Микола Павлович Вовченко, Олена Валеріївна Казіміренко
викладачі циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового
коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Микола Павлович Вовченко, Олена Валеріївна Казіміренко

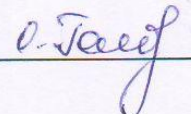
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії
образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 30 серпня 2023 р. № 1

Голова циклової комісії Олена КАЗІМІРЕНКО

Робочу програму перевірено
_____ 2023 р.

Заступник директора

з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р. протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

на 20__/20__ н.р. (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни			
	денна форма навчання			
Вид дисципліни	нормативна професійно-практична			
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська			
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180			
Курс	3		4	
Семестр	5	6	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1	1	1
Обсяг кредитів	1,5	1,5	2	1
Обсяг годин, в тому числі:	45	45	60	30
Аудиторні	22	20	28	14
Модульний контроль	2	4	4	2
Семестровий контроль	-	-	-	-
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15	20	10
Самостійна робота	6	6	8	4
Форма семестрового контролю		екзамен	—	екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності та самостійного творчого вирішення завдань, формування практичних навичок створення класичних композицій в різних художніх техніках.

Завдання курсу: навчити студентів основам академічного рисунку в

зображенні предметів навколишнього середовища, рослинного і тваринного світу, світу людини; формувати навички роботи в техніках рисунку; виконувати конструктивно-аналітичну побудову гіпсових моделей анатомічних форм.

Дисципліна «Рисунок», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами загальними та фаховими компетентностями і досягнення ними предметних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК-7	Спроможність виявляти, ставити та вирішувати проблеми у процесі професійної діяльності; працювати в команді	1-8
ЗК-8	Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів професійної етики	1-8
<i>Фахові компетентності</i>		
ФК-1	Застосування знань з національної та всесвітньої культурно-мистецької спадщини в професійній діяльності	1-4
ФК-3	Застосування знань з композиції та кольорознавства в процесі розв'язання професійних задач в галузі графічного дизайну	1-7
ФК-4	Застосування знань з пластичної анатомії в процесі зображення людини як в навчанні, так і в професійній діяльності	1-4
ФК-5	Уміння виконувати побудови проєкцій просторових форм на площині засобами креслення	1-8
ФК-8	Використання методів зображення об'єктів навколишнього середовища, живих та неживих предметів засобами рисунку і живопису	1-3
ФК-13	Уміння стилізувати живі та неживі об'єкти у відповідності до проєкту графічного дизайну	1-8
ФК-18	Володіння фаховою термінологією	2-6
<i>Предметні компетентності</i>		
	Виконання конструктивно-аналітичної побудови об'єкту малювання	
	Створення композиції на основі аналізу форми та структури зображувального об'єкту	
	Застосування матеріалів та інструментів для виконання графічних замальовок	
	Здатність передавати об'єм завдяки світлотіньовому розподілу	

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент:

- усвідомлює відповідальність за якість виконуваних робіт, забезпечення виконання завдання на високому професійному рівні (ПРН-3 ОПП);
- виявляє здатність продукувати нестандартні ідеї, творчо підходити до виконання завдання в галузі графічного дизайну (ПРН-4 ОПП);
- виявляє спроможність аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти для розроблення художньо-проектних вирішень (ПРН-5 ОПП);
- володіє базовими знаннями та методами організації проектно-графічного середовища, характеристиками матеріалів та інструментів, а також особливостями різних графічних засобів (ПРН-9 ОПП);
- застосовує комплексний художньо-проектний підхід для створення цілісного образу (ПРН-12 ОПП);
- застосовує знання з основ композиції та кольорознавства в процесі розробки формальних площинних, об'ємних та просторових композицій і виконання їх у відповідних техніках та матеріалах (ПРН-15 ОПП);
- організовує власну художню діяльність, обирає типові методи та засоби виконання професійних завдань з образотворчого мистецтва, оцінювати їх ефективність та якість;
- вільно володіє знаннями та практичними навичками з дисципліни «Рисунок» і творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції;
- виконує ескізи з використанням різноманітних художніх засобів і прийомів;
- використовує графічні матеріали з урахуванням їх формотворчих властивостей;
- дотримується послідовності в роботі над зображенням і відтворюванням цілісності зображення на завершальній стадії роботи;
- використовує закони повітряної перспективи й усвідомлювати логіку формоутворення за допомогою світлотіні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		
		Лекції	Практ.	Сам.р.
Змістовий модуль 1. Рисунок анатомічних форм людини				
1. Методика роботи над зображенням анатомічних форм людини в рисунку	7	2		
2. Виконання натюрморту з гіпсовою маскою	13	2	6	2
3. Виконання рисунку гіпсової моделі нижньої кінцівки	11		6	2
4. Виконання рисунку гіпсової моделі верхньої кінцівки	12		6	2
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	2			
Разом 5 семестр	45	4	18	6
Змістовий модуль 2. Рисунок гіпсової голови людини				
5.Особливості роботи над зображенням гіпсової голови людини	4	2		2
6.Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою	8		6	2
7. Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою	8		6	2
8. Виконання натюрморту з гіпсовою головою дитини	6		6	
Підготовка і складання підсумкового контролю	15			15
Модульний контроль	4			
Разом 6 семестр	45	2	18	6
Усього годин	90*	6	36	42

*з урахуванням МКР – 6 год.

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт			
	Усього	Аудиторна:		
		Лекції	Практичні	Сам. роб.
Змістовий модуль 1. Портрет				
1. Методика роботи над портретом в рисунку	2	2		
2. Тематичний натюрморт з гіпсовою головою	12	2	6	2
3. Чоловічий портрет	10		6	2
4. Жіночий портрет	11		6	2
5.Тематичний портрет	11		6	2
Підготовка і складання підсумкового контролю	20			20

Модульний контроль	4			
Разом за 7 семестр	60	4	24	8
Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини				
5. Особливості в роботі над рисунком фігури людини		2		
6. Рисунок гіпсової фігури Венери			4	2
7. Рисунок гіпсової фігури Геракла			4	2
8. Фігура в інтер'єрі			4	
Підготовка і складання підсумкового контролю	10			10
Модульний контроль	2			9
Разом за 8 семестр	30	2	12	4
Усього годин	90	6	36	42

*з урахуванням МКР – 6 год.

5. Програма навчальної дисципліни

III курс

Модуль 1. Рисунок складних гіпсових форм

Змістовий модуль 1. Рисунок анатомічних форм людини

Лекція 1. Методика роботи над зображенням анатомічних форм людини у рисунку

Значення рисунку анатомічних форм для майбутнього художника. Пропорції та канони в зображенні гіпсових анатомічних форм голови людини. Особливості тонових співвідношень академічних постановок. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

Основні поняття теми: рисунок, техніка, лінійна перспектива, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

Практична робота 1. Виконання натюрморту з гіпсовою маскою

Практична робота 2. Виконання рисунку гіпсової моделі нижньої кінцівки

Практична робота 3. Виконання рисунку гіпсової моделі верхньої кінцівки

Змістовий модуль 2. Рисунок гіпсової голови людини

Лекція 2. Особливості роботи над зображенням гіпсової голови людини

Особливості побудови складних гіпсових форм – голови людини. Пропорції та канони в зображенні гіпсової голови людини. Особливості тонових співвідношень академічних постановок. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

Основні поняття теми: рисунок, графіка, техніка, канон, пропорції

[1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

Практична робота 4. Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою

Практична робота 5. Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою

ГОЛОВОЮ

Практична робота 6. Виконання натюрморту з гіпсовою головою дитини

IV курс

Змістовий модуль 1. Портрет

Лекція 1. Методика роботи над портретом в рисунку

Портрет як жанр образотворчого мистецтва. Пропорції та канони в зображенні портрету людини. Особливості тонових співвідношень. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

Основні поняття теми: рисунок, техніка, лінійна перспектива, повітряна перспектива, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 1. Тематичний натюрморт з гіпсовою головою людини (8 год.)

Практична робота 2. Чоловічий портрет (6 год.)

Практична робота 3. Жіночий портрет (6 год.)

Практична робота 4. Тематичний портрет (8 год.)

Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини

Лекція 2. Особливості в роботі над рисунком фігури людини (2 год.)

Особливості побудови складних форм – фігура людини. Пропорції та канони в зображенні фігури людини. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

Основні поняття теми: рисунок, графічні матеріали, техніка, канон, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

Практична робота 5. Рисунок гіпсової фігури Венери (8 год.)

Практична робота 6. Рисунок гіпсової фігури Геракла (10 год.)

Практична робота 7. Фігура в інтер'єрі (10 год.)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

III курс

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	9	9	9	9
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	76	-	74
Максимальна кількість балів: 150					
Екзамен: 40					
Розрахунок коефіцієнта: 2,5					

IV курс

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1	12	12	6	6
Робота на практичному занятті	10	4	40	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	4	20	3	15
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	99	-	76
Максимальна кількість балів: 175					
Екзамен: 40					
Розрахунок коефіцієнта: 2,9					

Критерії оцінювання виконання практичних

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується—недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятванні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів 3 і 4 курсу полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 5 балів.

III курс

Змістовий модуль 1. Рисунок анатомічних форм людини

Самостійна робота 1. Виконання серії начерків верхніх і нижніх кінцівок людини (30 начерків).

Самостійна робота 2. Виконання стилізованого тематичного натюрморту (A2).

Змістовий модуль 2. Рисунок гіпсової голови людини

Самостійна робота 3. Виконання серії начерків портретів людей різного віку та статі з натури (30 начерків).

Самостійна робота 4. Виконання автопортрету.

IV курс

Змістовий модуль 1. Портрет

Самостійна робота 1. Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт.)

Самостійна робота 2. Портрет дитини

Самостійна робота 3. Виконання стилізованого портрету

Самостійна робота 4. Виконання портрету людини похилого віку

Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини

Самостійна робота 5. Виконання серії начерків постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт.)

Самостійна робота 6. Стилізована композиція з гіпсових фігур

Самостійна робота 7. Багатофігурна композиція

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
5	Відмінний рівень виконання з можливими незначними недоліками
4	В цілому добрий рівень виконання, містить незначну кількість несуттєвих помилок
3	Посередній рівень знань, виконання містить значну кількість недоліків
2	Мінімально допустимий рівень виконання

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться в формі семестрового перегляду.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
I. Початковий	1–6	Компонування: відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале. Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності. Перспектива: відсутність побудови перспективи. Тональні відношення: відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна. Світлотінь: відсутність об'єму, зображення площине. Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи. Узагальнення: відсутність плановості. Завершеність: більша половина роботи не виконана.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
II. Середній	7–13	Компонування: відсутність рівноваги. Пропорції: незначні похибки. Перспектива: недоліки в побудові. Тональні відношення: незначні порушення, один тон попадає в інший. Світлотінь: незначні помилки. Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи. Узагальнення: плутанина планів. Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.
III. Достатній	14–19	Компонування: вдале розташування предметів, на аркуші присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло. Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності. Узагальнення: виділення в роботі головного. Завершеність: робота має завершений вигляд.
IV. Високий	20–25	Компонування: вдале розташування предметів, на папері присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, простежується світло, полиск, напів світло, півтінь, тінь, рефлекс. Володіння матеріалом: майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста. Узагальнення: виділення у роботі головного, другорядного, плановість. Завершеність: робота має завершений вигляд.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

4 і 6 семестр передбачають форму семестрового контролю – екзамен.

Форма проведення: практична (іспит)

Максимальна кількість балів: 40 балів

Умовою успішного складання іспиту на третьому курсі є виконання зображення чоловічої гіпсової голови в техніці графітного олівця.

На четвертому курсі під час іспиту студенти виконують зображення жіночого портрету.

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку
I. Початковий	1–7	Компонування: відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале. Пропорції: в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності. Перспектива: відсутність побудови перспективи. Тональні відношення: відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна. Світлотінь: відсутність об'єму, зображення площине. Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи. Узагальнення: відсутність плановості. Завершеність: більша половина роботи не виконана.
II. Середній	8–14	Компонування: відсутність рівноваги. Пропорції: незначні похибки. Перспектива: недоліки в побудові. Тональні відношення: незначні порушення, один тон попадає в інший. Світлотінь: незначні помилки. Володіння матеріалом: нерозуміння у виконанні роботи. Узагальнення: плутанина планів. Завершеність: окремі ділянки роботи не завершені.
III. Достатній	15–19	Компонування: вдале розташування предметів, на аркуші присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, просліджується світло. Володіння матеріалом: використання олівців різної тональності. Узагальнення: виділення в роботі головного. Завершеність: робота має завершений вигляд.
IV. Високий	35–40	Компонування: вдале розташування предметів, на папері присутня рівновага. Пропорції: пропорції предметів відповідають дійсності. Перспектива: рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір. Тональні відношення: чітка градація тону від темного до світлого. Світлотінь: в предметах відчувається об'єм, простежується світло, блиск, напів світло, півтінь, тінь, рефлекс. Володіння матеріалом: майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста. Узагальнення: виділення у роботі головного, другорядного, плановість. Завершеність: робота має завершений вигляд.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Рисунок» III курс

Разом 90 год., лекції – 6 год., практичні заняття – 36 год., самостійна робота – 27 год., підготовка до підсумкового контролю – 15 год., модульний контроль – 6 год.

Тиждень	1–40					
Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Рисунок анатомічних форм людини			Рисунок гіпсової голови людини		
Лекції	1			2		
Теми лекцій	Методика роботи над зображенням анатомічних форм людини в рисунку			Особливості в роботі над зображенням гіпсової голови людини		
Теми практичних занять	Виконання натюрморту з гіпсовою маскою (A2)	Виконання рисунку гіпсової моделі нижньої кінцівки (A2)	Виконання рисунку гіпсової моделі верхньої кінцівки (A2)	Виконання натюрморту з жіночою гіпсовою головою (A2)	Виконання натюрморту з чоловічою гіпсовою головою (A2)	Виконання натюрморту з гіпсовою маскою (A2)
Самостійна робота	Виконання серії начерків верхніх і нижніх кінцівок людини (A5)	Виконання стилізації тематичного натюрморту (A2)		Виконання серії начерків портретів людей різного віку та статі з натури (A5)	Виконання автопортрету (A2)	
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд			Підсумковий семестровий контроль – перегляд		
Підсумковий контроль				Екзамен		

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова) література:

1. Джахірул А. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ: ArtHuss, 2022. 304 с.
2. Клименюк Т.М. Креслення. Рисунок. Львів: Львівська політехніка/Т.М. Клименюк, 2020. 244 с.
3. Кравич А.П. Натюрморт. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во “Політехніка”, 2019. 268 с.
4. Пічкур М.О. Теорія і практика композиції. Київ: Ліра-К, 2022. 238 с.
5. Сидоренко П. І., Бондаренко Г. О., Куц С. О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.

Додаткова література:

1. Жаворонков П. В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014.
2. Сухенко В. О. Рисунок. Навчальний посібник. Київ: ВСЖА МЕ>ПЕ, 2004. 184 с.

9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 05.08.2023).
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського URL: www.dnrb.gov.ua/ (дата звернення 04.07.2023).